

หัวข้อเค้าโครงเรื่องของงาน
(สายงานวิชาการเกษตร)
(กรณีลักษณะงานวิจัย)

๑. ชื่อผลงาน

ความหลากหลายทางพันธุกรรม มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

๒. บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรม มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย โดยทำการทดลองในกลุ่มชุดดินที่ ๓๕ ชุดดินโคราช ในสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก หมู่ที่ ๒ ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ ประกอบด้วย ๔ โครงการวิจัยย่อย คือ โครงการวิจัยย่อยที่ ๑ การประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา โครงการวิจัยย่อยที่ ๒ ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย โครงการวิจัยย่อยที่ ๓ ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย และโครงการวิจัยย่อยที่ ๔ ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

โดยโครงการย่อยที่ ๑ วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCB) จำนวน ๔ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย ประกอบด้วย แหล่งพันธุ์ปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) แหล่งพันธุ์ที่ ๑ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ) แหล่งพันธุ์ที่ ๒ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) แหล่งพันธุ์ที่ ๓ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง) แหล่งพันธุ์ที่ ๔ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก) แหล่งพันธุ์ที่ ๕ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก) แหล่งพันธุ์ที่ ๖ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

โครงการย่อยที่ ๒ วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย Main plot คือ สีเมล็ดพันธุ์ปอเทือง ประกอบด้วย ๒ กลุ่มสี ได้แก่ กลุ่มสีเข้มและกลุ่มสีอ่อน Sub plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

โครงการย่อยที่ ๓ วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย Main plot คือ ขนาดเมล็ดพันธุ์ปอเทือง ประกอบด้วย ๒ กลุ่มขนาด ได้แก่ กลุ่มขนาดใหญ่และกลุ่มขนาดปานกลาง Sup plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

โครงการย่อยที่ ๔ วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในกระถาง Main plot คือ เนื้อดิน ประกอบด้วย ๓ เนื้อดิน ได้แก่ ๑.ดินเนื้อละเอียด ๒. ดินเนื้อปานกลาง ๓.ดินเนื้อหยาบ Sub plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

ผลการศึกษาพบว่า แหล่งพันธุ์ที่มีความหลากหลายของลักษณะคุณภาพมาก คือ แหล่งพันธุ์ที่ ๕ ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก และสามารถแบ่งกลุ่มของสายพันธุ์ด้วยวิธี cluster analysis ได้ ๒ กลุ่ม โดย กลุ่มแรก แหล่งพันธุ์ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลางและตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้) กลุ่มที่สอง แหล่งพันธุ์ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์

ภาคตะวันออกและตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก) และยังพบว่าแหล่งพันธุ์ปอเทืองกลุ่มเมล็ดสีเข้มที่มีเมล็ดขนาดใหญ่ และปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบ จะพบความดีเด่นในการเจริญเติบโตทางพันธุกรรมมวลชีวภาพ และผลผลิตที่ดีที่สุด

๓. หลักการและเหตุผล

ปอเทือง เป็นพืชตระกูลถั่วที่เกษตรกรนิยมปลูกมากขึ้น เนื่องจากเห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงบำรุงดิน ลดต้นทุนการผลิตด้านการใช้ปุ๋ยเคมี สะดวกแก่การนำไปใช้ในไร่ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ และเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เกษตรกรลดพื้นที่การปลูกข้าวเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ผลผลิตข้าวไม่สมดุลกับความต้องการของตลาด และแก้ปัญหาภัยแล้ง กรมพัฒนาที่ดินจึงแนะนำให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชปุ๋ยสดซึ่งเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อยทดแทนการทำนาปรังสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกรได้ นอกจากนี้ยังมีผลพลอยได้คือเมื่อปอเทืองออกดอกสีเหลืองสวยงามทั่วทั้งทุ่งจะช่วยส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่อีกทางหนึ่ง

แต่ในด้านการปรับปรุงบำรุงดินและการผลิตเมล็ดพันธุ์ ยังพบปัญหาในหลายพื้นที่คือ เมล็ดแหล่งพันธุ์ที่ได้มา เมื่อนำไปปลูกในพื้นที่เดียวกัน ลักษณะดินเหมือนกัน ต้นปอเทืองมีเจริญเติบโตที่แตกต่างกันไป บางต้นสามารถเจริญเติบโตได้ดี ต้นสูง แตกกิ่งก้านมาก ทรงพุ่มกว้าง แต่บางต้นกลับแคระแกร็น ต้นเตี้ย ไม่แตกกิ่งก้าน แสดงถึงความไม่สม่ำเสมอของลักษณะทางพันธุกรรมในประชากรของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ด และจากการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการพบว่า ปอเทืองมีน้ำหนักสดประมาณ ๑.๕-๕ ต้นต่อไร่ ธาตุไนโตรเจนประมาณ ๘.๗-๒๘.๙ กิโลกรัมต่อไร่ อายุเก็บเกี่ยว ๑๒๐-๑๕๐ วัน ผลผลิตเมล็ดประมาณ ๕๐-๑๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๔ ; ประชา, ๒๕๔๖) ซึ่งเป็นช่วงข้อมูลที่กว้าง ทำให้เห็นปัญหาในการนำปอเทืองไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินและผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรไม่มั่นใจ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เมื่อปลูกแล้วได้มวลชีวภาพและผลผลิตเมล็ดต่ำ จึงเกิดคำถามจากเกษตรกรคือ มีข้อมูลเบื้องต้นหรือไม่ที่เราจะสามารถสังเกตได้ว่าเมล็ดพันธุ์ลักษณะใดจะให้ต้นปอเทืองที่สมบูรณ์ ต้นใหญ่ แตกกิ่งก้านมาก มวลชีวภาพ และผลผลิตสูง การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมสามารถศึกษาได้จากความหลากหลายภายในประชากรของแต่ละพันธุ์และความหลากหลายระหว่างประชากร (Brush, ๒๐๐๐) ซึ่งการประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมในขั้นต้นส่วนมากจะอาศัยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยาเป็นหลัก เนื่องจากเป็นลักษณะที่สังเกตได้ง่าย

ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของแหล่งพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา ศึกษาความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ ขนาดเมล็ดพันธุ์ และเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของแหล่งพันธุ์ปอเทืองไทย ซึ่งเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีรายงานในประเทศไทย สามารถสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในประชากรและระหว่างประชากรของแหล่งพันธุ์ปอเทืองไทยให้กับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่สนใจ สามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับลักษณะเมล็ดพันธุ์และผลของเนื้อดินที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ด ไปเป็นแนวทางเบื้องต้นให้เกษตรกรในการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการใช้ปอเทืองเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพ และทำให้ทราบถึงข้อมูลลักษณะที่ดีในประชากรของแต่ละแหล่งพันธุ์ เช่น ความสูง ทรงพุ่ม การแตก

กึ่งก้าน มวลชีวภาพ ปริมาณธาตุอาหารที่สำคัญ และผลผลิตเมล็ด ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งพันธุกรรม ในการคัดเลือกพันธุ์ปอเทืองของไทยให้มีลักษณะตามต้องการต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

โครงการวิจัยย่อยที่ ๑

เพื่อประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา

โครงการวิจัยย่อยที่ ๒

เพื่อประเมินความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

โครงการวิจัยย่อยที่ ๓

เพื่อประเมินความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

โครงการวิจัยย่อยที่ ๔

เพื่อประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาโครงการ ๓ ปี ๐ เดือน

วันที่เริ่มต้น ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ วันที่สิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๖. ผู้ดำเนินการ

๑. ชื่อ นายเทอดศักดิ์ อนาคต ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ มีหน้าที่ ปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มโครงการ จัดทำวางแผนการทดลอง วางผังแปลง เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปรายงาน ปฏิบัติงาน ๘๕ %
๒. ชื่อ นางชุตินา จันทร์เจริญ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่ เก็บข้อมูล ตรวจเอกสารรายงาน ปฏิบัติงาน ๕ %
๓. ชื่อ นางทรายแก้ว อนาคต ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาโครงการวิจัย ปฏิบัติงาน ๕ %
๔. ชื่อ นายสาธิต กาละพวง ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่ วางผังการทดลอง เก็บข้อมูล ปฏิบัติงาน ๕ %

๗. อุปกรณ์การทดลอง

เมล็ดพันธุ์ปอเทืองจาก ๖ แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์

๑. แหล่งพันธุ์ที่ ๑ จังหวัดน่าน (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ)
๒. แหล่งพันธุ์ที่ ๒ จังหวัดขอนแก่น (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
๓. แหล่งพันธุ์ที่ ๓ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง)
๔. แหล่งพันธุ์ที่ ๔ จังหวัดสระแก้ว (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก)

๕. แหล่งพันธุ์ที่ ๕ จังหวัดกาญจนบุรี (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)

๖. แหล่งพันธุ์ที่ ๖ จังหวัดยะลา (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

สถานที่ทดลอง

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก หมู่ที่ ๒ ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

จุดพิกัด (ระบบ UTM) N ๑๘๕๙๖๒๔ E ๖๕๔๘๙๙

ชุดดิน โคราช กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

โครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย ๔ โครงการวิจัยย่อย คือ

โครงการวิจัยย่อยที่ ๑

การประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยาดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๒

ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๓

ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๔

ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๘. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

รวบรวมเมล็ดพันธุ์ปอเทืองจาก ๖ แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ ได้แก่

๑. แหล่งพันธุ์ที่ ๑ จังหวัดน่าน (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ)

๒. แหล่งพันธุ์ที่ ๒ จังหวัดขอนแก่น (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

๓. แหล่งพันธุ์ที่ ๓ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง)

๔. แหล่งพันธุ์ที่ ๔ จังหวัดสระแก้ว (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก)

๕. แหล่งพันธุ์ที่ ๕ จังหวัดกาญจนบุรี (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)

๖. แหล่งพันธุ์ที่ ๖ จังหวัดยะลา (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

โครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย ๔ โครงการวิจัยย่อย คือ

โครงการวิจัยย่อยที่ ๑

การประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยาดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๒

ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๓

ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๔

ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

โครงการวิจัยย่อยที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๒

“การประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา”

ขั้นตอนและวิธีการทดลอง

๑. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาประจำจังหวัด เพื่อคัดเลือกเชื้อพันธุ์ ปอเทือง จำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) ที่เป็นตัวแทน ๖ ภูมิภาคของประเทศไทยที่แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะธรรมชาติ รวมไปถึงธรณีสัณฐาน ทางน้ำ และรูปแบบวัฒนธรรมมนุษย์ โดยสกววิจัยแห่งชาติ คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ และลงพื้นที่เก็บตัวอย่างเมล็ดแหล่งพันธุ์พร้อมบันทึกข้อมูลที่มาของเมล็ดแหล่งพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ ประวัติการปลูก พักดแปลงปลูก สภาพพื้นที่ ชุดดิน และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. เตรียมเมล็ดเชื้อพันธุ์ โดยแบ่งตัวอย่างเมล็ดเชื้อพันธุ์เป็น ๓ ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ ๑ สุ่มเมล็ดเชื้อพันธุ์ เชื้อพันธุ์ละ ๗๐๐ กรัม จำนวน ๔ ซ้ำ นำส่งศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชพิษณุโลก กรมวิชาการเกษตร เพื่อตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ โดยใช้วิธีมาตรฐานตามหลักการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ได้แก่ ความชื้น ความงอก ความแข็งแรง ความมีชีวิต และโรคที่ติดมากับเมล็ด (ณัฐหทัย, ๒๕๔๗)

ส่วนที่ ๒ สุ่มเมล็ดเชื้อพันธุ์ เชื้อพันธุ์ละ ๑๐๐ เมล็ด จำนวน ๔ ซ้ำ เพื่อนำไปประเมินลักษณะสีเปลือกเมล็ด (ใช้แผ่นเทียบมาตรฐานสีของตัวอย่างพืช : RHS Colour Chart) และขนาดเมล็ดโดยวัดความยาว ความกว้าง ความหนา และชั่งน้ำหนักที่ละเมล็ด แหล่งพันธุ์ละ ๑,๐๐๐ เมล็ด จำนวน ๔ ซ้ำ เพื่อชั่งน้ำหนัก

ส่วนที่ ๓ สุ่มเมล็ดเชื้อพันธุ์ เพื่อนำไปปลูกทดลองในแปลงวิจัย

๓. ดำเนินการทดลองในแปลงวิจัย โดย

วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCB) จำนวน ๔ ซ้ำ ประกอบด้วย เชื้อพันธุ์ปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) ดำเนินการทดลองดังนี้

๓.๑ สุ่มเก็บตัวอย่างดินแปลงทดลองที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตร ก่อนทำการทดลอง เพื่อวิเคราะห์สมบัติทางเคมีบางประการ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) วิธีการดิน : น้ำ ๑ : ๑ วัดด้วย pH meter ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน (%OM) วิธีการ Walkley and Black method ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) ใช้ ๒ วิธี คือ Bray II และ Double acid และปริมาณธาตุโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) วิธีการ ammonium acetate ๑ N pH ๗ อัตราส่วน ๑ ต่อ ๒๐ (สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน, ๒๕๔๗)

๓.๒ ไถเตรียมดินครั้งแรก ตากดินไว้ประมาณ ๗ วัน แล้วไถพรวนและปรับดินให้สม่ำเสมอ

๓.๓ แบ่งแปลงย่อยขนาด ๕x๖ เมตร จำนวน ๒๔ แปลงย่อย มีระยะห่างระหว่างแปลงย่อย ๑.๐ เมตร

๓.๔ ปลูกปอเทืองแบบหยอดเป็นหลุม ระยะระหว่างแถว ๑๐๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๕๐ เซนติเมตร หยอดเมล็ดพันธุ์หลุมละ ๓-๕ เมล็ด เมื่ออายุ ๒-๓ สัปดาห์ ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุม กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ โรยรอบโคนต้น แล้วจึงพูนโคนกลับปุ๋ย

๓.๕ การบันทึกข้อมูลลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา แบ่งเป็นลักษณะทางคุณภาพ (จำนวน ๑๐ ต้น โดยติดป้ายชื่อไว้)

- ลำต้น : สี ข้อ ปล้อง ผิวลำต้น การแตกกิ่ง ทรงพุ่ม
ใบ : ชนิดของใบ การเรียงตัวของใบ สีใบ รูปร่างใบ รูปร่างโคนใบ รูปร่างปลายใบ ขอบใบ การเรียงตัวของเส้นใบ ผิวใบ ขนใบ ก้านใบ หูใบ
ดอก : สีกลีบดอก ลายกลีบดอก ช่อดอก
ฝัก : สี ขนาด
เมล็ด : สีเปลือกเมล็ด ขนบนเปลือกเมล็ด ผิวเมล็ด ขนาดเมล็ด รูปร่าง

หมายเหตุ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย ๒ ช่วงเวลา

ช่วงที่ ๑ ปลูกเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน เก็บเกี่ยวเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม

ช่วงที่ ๒ ปลูกกลางเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม เก็บเกี่ยวกลางเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

๓.๖ ประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของแหล่งพันธุ์ปอเทืองไทยโดยใช้ดัชนีความหลากหลาย Shannon-Weaver Index (H') ในการพิจารณาความหลากหลายทางพันธุกรรมของลักษณะทางคุณภาพ (Power and McSorley, ๒๐๐๐ ; Coffey, ๒๐๐๒)

ลักษณะทางปริมาณพิจารณาโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (CV, %) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA: Analysis of Variance) และหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT)

๓.๗ รายงานความก้าวหน้า ต-๑ด และเขียนรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยย่อยที่ ๑

โครงการวิจัยย่อยที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

“ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย”

๑. แผนการทดลอง: วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย

Main plot คือ สีเมล็ดพันธุ์ปอเทือง (B) ประกอบด้วย ๒ กลุ่มสี (Miller, ๑๙๖๗)

๑. กลุ่มสีที่ ๑ (สีเข้ม)

๒. กลุ่มสีที่ ๒ (สีอ่อน)

Sub plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง (A) ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

๑. แหล่งพันธุ์ที่ ๑ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ)

๒. แหล่งพันธุ์ที่ ๒ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

๓. แหล่งพันธุ์ที่ ๓ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง)
 ๔. แหล่งพันธุ์ที่ ๔ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก)
 ๕. แหล่งพันธุ์ที่ ๕ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)
 ๖. แหล่งพันธุ์ที่ ๖ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)
๒. ขั้นตอนและวิธีการทดลอง
- ๒.๑ ประสานงานขอตัวอย่างเมล็ดเชื้อพันธุ์ปอเทืองกับเจ้าของเชื้อพันธุ์ จำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) ซึ่งเป็นตัวแทน ๖ ภูมิภาคของประเทศไทยที่คัดเลือกไว้ในโครงการวิจัยย่อยที่ ๑
 - ๒.๒ เตรียมเมล็ดเชื้อพันธุ์ โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่มสี คือ กลุ่มสีที่ ๑ (สีอ่อน) และกลุ่มสีที่ ๒ (สีเข้ม)
 - ๒.๓ สุ่มเก็บตัวอย่างดินแปลงทดลองที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตร ก่อนทำการทดลอง เพื่อวิเคราะห์สมบัติทางเคมีบางประการ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) วิธีการ ดิน : น้ำ ๑ : ๑ วัดด้วย pH meter ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน (%OM) วิธีการ Walkley and Black method ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) ใช้ ๒ วิธี คือ Bray II และ Double acid และ ปริมาณธาตุโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) วิธีการ ammonium acetate ๑ N pH ๗ อัตราส่วน ๑ ต่อ ๒๐ (สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน, ๒๕๔๗)
 - ๒.๔ ไถเตรียมดินครั้งแรก ตากดินไว้ประมาณ ๗ วัน แล้วไถพรวนและปรับดินให้สม่ำเสมอ
 - ๒.๕ แบ่งแปลงย่อยขนาด ๔x๕ เมตร จำนวน ๕๔ แปลงย่อย มีระยะห่างระหว่างแปลงย่อย ๑.๐ เมตร
 - ๒.๖ ปลูกปอเทืองแบบหยอดเป็นหลุม ระยะระหว่างแถว ๑๐๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๕๐ เซนติเมตร หยอดเมล็ดพันธุ์หลุมละ ๓-๕ เมล็ด เมื่ออายุ ๒-๓ สัปดาห์ ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุม กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ โรยรอบโคนต้น แล้วจึงพูนโคนกลับปุ๋ย
 - ๒.๗ บันทึกข้อมูลปอเทือง
ลักษณะทางปริมาณ
ระยะออกดอก : อายุออกดอก น้ำหนักมวลชีวภาพ
ระยะเก็บเกี่ยว : องค์ประกอบผลผลิตและน้ำหนักมวลชีวภาพ
 - ๒.๘ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ (ANOVA: Analysis of Variance) และหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT)
 - ๒.๙ รายงานความก้าวหน้า ต-๑ด และเขียนรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยย่อยที่ ๒

โครงการวิจัยย่อยที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

“ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย”

๑. แผนการทดลอง: วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในแปลงวิจัย

Main plot คือ ขนาดเมล็ดพันธุ์ปอเทือง (B) ประกอบด้วย ๒ กลุ่มขนาด (Miller, ๑๙๖๗)

๑. กลุ่มขนาดที่ ๑ (ขนาดใหญ่: ยาว ๖-๗ มม. กว้าง ๔-๔.๗๕ มม. หน้า ๒-๓ มม.)
๒. กลุ่มขนาดที่ ๒ (ขนาดปานกลาง: ยาว ๓-๕ มม. กว้าง ๒-๔.๗๕ มม. หน้า ๑.๒๕-๒.๒๕ มม.)

Sub plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง (A) ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

๑. แหล่งพันธุ์ที่ ๑ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ)
๒. แหล่งพันธุ์ที่ ๒ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
๓. แหล่งพันธุ์ที่ ๓ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง)
๔. แหล่งพันธุ์ที่ ๔ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก)
๕. แหล่งพันธุ์ที่ ๕ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)
๖. แหล่งพันธุ์ที่ ๖ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

๒. ขั้นตอนและวิธีการทดลอง

๒.๑ ประสานงานขอตัวอย่างเมล็ดเชื้อพันธุ์ปอเทืองกับเจ้าของเชื้อพันธุ์ จำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) ซึ่งเป็นตัวแทน ๖ ภูมิภาคของประเทศไทยที่คัดเลือกไว้ในโครงการวิจัยย่อยที่ ๑

๒.๒ เตรียมเมล็ดเชื้อพันธุ์ โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่มขนาด คือ กลุ่มขนาดที่ ๑ (ขนาดใหญ่: ยาว ๖-๗ มม. กว้าง ๔-๔.๗๕ มม. หน้า ๒-๓ มม.) กลุ่มขนาดที่ ๒ (ขนาดปานกลาง: ยาว ๓-๕ มม. กว้าง ๒-๔.๗๕ มม. หน้า ๑.๒๕-๒.๒๕ มม.)

๒.๓ สุ่มเก็บตัวอย่างดินแปลงทดลองที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตร ก่อนทำการทดลอง เพื่อวิเคราะห์สมบัติทางเคมีบางประการ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) วิธีการ ดิน : น้ำ ๑ : ๑ วัดด้วย pH meter ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน (%OM) วิธีการ Walkley and Black method ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) ใช้ ๒ วิธี คือ Bray II และ Double acid และ ปริมาณธาตุโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) วิธีการ ammonium acetate ๑ N pH ๗ อัตราส่วน ๑ ต่อ ๒๐ (สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน, ๒๕๔๗)

๒.๔ ไถเตรียมดินครั้งแรก ตากดินไว้ประมาณ ๗ วัน แล้วไถพรวนและปรับดินให้สม่ำเสมอ

๒.๕ แบ่งแปลงย่อยขนาด ๔x๕ เมตร จำนวน ๕๔ แปลงย่อย มีระยะห่างระหว่างแปลงย่อย ๑.๐ เมตร

๒.๖ ปลูกปอเทืองแบบหยอดเป็นหลุม ระยะระหว่างแถว ๑๐๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๕๐ เซนติเมตร หยอดเมล็ดพันธุ์หลุมละ ๓-๕ เมล็ด เมื่ออายุ ๒-๓ สัปดาห์ ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุม กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ โรยรอบโคนต้น แล้วจึงพูนโคนกลบปุ๋ย

๒.๗ บันทึกข้อมูลปอเทือง

ลักษณะทางปริมาณ

ระยะออกดอก : อายุออกดอก น้ำหนักมวลชีวภาพ

ระยะเก็บเกี่ยว : องค์ประกอบผลผลิตและน้ำหนักมวลชีวภาพ

๒.๘ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ (ANOVA: Analysis of Variance) และหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT)

๒.๙ รายงานความก้าวหน้า ต-๑ด และเขียนรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยย่อยที่ ๓

โครงการวิจัยย่อยที่ ๔ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

“ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของข้าวพันธุ์ปอเทืองไทย”

๑. แผนการทดลอง: วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB จำนวน ๓ ซ้ำ ดำเนินการปลูกทดลองในกระถาง

Main plot คือ เนื้อดิน (B) ประกอบด้วย ๓ เนื้อดิน (คณาจารย์ภาควิชาปฐพีวิทยา, ๒๕๔๘)

๑. ดินเนื้อละเอียด
๒. ดินเนื้อปานกลาง
๓. ดินเนื้อหยาบ

Sub plot คือ แหล่งพันธุ์ปอเทือง (A) ประกอบด้วย ๖ แหล่งพันธุ์

๑. แหล่งพันธุ์ที่ ๑ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ)
๒. แหล่งพันธุ์ที่ ๒ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
๓. แหล่งพันธุ์ที่ ๓ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง)
๔. แหล่งพันธุ์ที่ ๔ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก)
๕. แหล่งพันธุ์ที่ ๕ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)
๖. แหล่งพันธุ์ที่ ๖ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

๒. ขั้นตอนและวิธีการทดลอง

๒.๑ ประสานงานขอตัวอย่างเมล็ดเชื้อพันธุ์ปอเทืองกับเจ้าของเชื้อพันธุ์ จำนวน ๖ แหล่งพันธุ์ (accessions) ซึ่งเป็นตัวแทน ๖ ภูมิภาคของประเทศไทยที่คัดเลือกไว้ในโครงการวิจัยย่อยที่ ๑

๒.๒ เตรียมเมล็ดเชื้อพันธุ์เพื่อใช้ในการทดลอง โดยใช้เมล็ดที่มีลักษณะเหมือนกัน เช่น สี และขนาด

๒.๓ เตรียมกระถางทดลองขนาด ๑๑ นิ้ว จำนวน ๑,๐๘๐ กระถาง (๖ แหล่งพันธุ์ x ๓ เนื้อดิน x ๒๐ กระถาง x ๓ ซ้ำ)

๒.๔ เตรียมดิน ๓ เนื้อดิน คือ ดินเนื้อละเอียด ดินเนื้อปานกลาง และดินเนื้อหยาบ ใส่กระถางขนาด ๑๑ นิ้ว ตามตำรับทดลอง โดยใช้หน้าดินที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตรของชุดดินที่เป็นตัวแทนของเนื้อดินดังกล่าว สุ่มตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพคือ เนื้อดิน และสมบัติทางเคมีบางประการ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) วิธีการ ดิน : น้ำ ๑ : ๑ วัดด้วย pH meter ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน (%OM) วิธีการ Walkley and Black method ปริมาณธาตุฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) ใช้ ๒ วิธี คือ Bray II และ Double acid และปริมาณธาตุโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) วิธีการ ammonium acetate ๑ N pH ๗ อัตราส่วน ๑ ต่อ ๒๐ (สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน, ๒๕๔๗)

๒.๕ ปลูกปอเทืองแบบหยอดเป็นหลุม หยอดเมล็ดพันธุ์หลุมละ ๓-๕ เมล็ด เมื่ออายุ ๒-๓ สัปดาห์ ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุมต่อกระถาง กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

๒.๖ บันทึกข้อมูลปอเทือง

ลักษณะทางปริมาณ

ระยะออกดอก : อายุออกดอก น้ำหนักมวลชีวภาพ

ระยะเก็บเกี่ยว : องค์ประกอบผลผลิตและน้ำหนักมวลชีวภาพ

๒.๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ (ANOVA: Analysis of Variance) และหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT)

๒.๘ เขียนรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยย่อยที่ ๔

๒.๙ เขียนรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดทำเอกสารเผยแพร่/ตีพิมพ์

๙. ผลการทดลองและวิจารณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๒

“แหล่งพันธุ์และที่มาของเมล็ดปอเทือง และการประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมโดยใช้น้ำหนักเมล็ดที่ได้จากเกษตรกร”

ปอเทืองที่ทดสอบมีทั้งหมด ๖ แหล่งพันธุ์ โดยที่มาจะแยกตามภาคที่เก็บเมล็ด พบว่าน้ำหนัก ๑๐๐ เมล็ดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่ง โดยแหล่งพันธุ์ที่ ๑ และแหล่งพันธุ์ที่ ๓ จะมีน้ำหนัก ๑๐๐ เมล็ดมากที่สุด (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ แหล่งพันธุ์ ที่มาของเมล็ดพันธุ์และน้ำหนัก ๑๐๐ เมล็ด

แหล่งพันธุ์	ที่มาของเมล็ด	น้ำหนัก ๑๐๐ เมล็ด (กรัม)
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ	๓.๖๗a
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓.๒๙b
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง	๓.๕๙a
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออก	๒.๙๕d
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก	๓.๐๙c
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้	๒.๙๓d
F		**
CV (%)		๒.๕๘

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ($P < 0.01$)

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

การประเมินความหลากหลายโดยใช้ลักษณะทางพันธุกรรมโดยใช้ลักษณะทางสัณฐานวิทยา และสรีระวิทยา

จากการประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมของลักษณะทางคุณภาพ โดยใช้ค่าดัชนีความหลากหลายทางพันธุกรรม Shannon's index (H') เมื่อพิจารณาค่าโดยรวมจาก ๒ การทดลอง ทั้งภายในและระหว่างประชากรปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ พบความหลากหลายทั้งภายในและระหว่างประชากร คือ ลายกลีบดอกด้านหน้า ($H' = ๒.๑๒-๓.๕๑$) ลายกลีบดอกด้านหลัง ($H' = ๓.๓๒-๔.๐๐$) ลายกลีบเลี้ยง ($H' = ๓.๔๑-๔.๙๙$) สีสลายกลีบดอกคู่ล่าง ($H' = ๐.๐๐-๓.๗๑$) และสีขั้วกลีบดอก ($H' = ๐.๐๐-๓.๗๑$)

ภายในประชากร พบว่า แหล่งพันธุ์ที่มีความหลากหลายของลักษณะคุณภาพมาก คือ แหล่งพันธุ์ที่ ๕ ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก ($H' = ๑.๙๘$) และรองลงมา คือ แหล่งพันธุ์ที่ ๑ ตัวแทนเชื้อ

พันธุ์ภาคเหนือ ($H' = 17.78$) ส่วนแหล่งพันธุ์ที่มีความหลากหลายของลักษณะคุณภาพภายใน ประชากรน้อยสุด คือ แหล่งพันธุ์ที่ ๓ ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง ($H' = 9.17$)

ตารางที่ ๒ เพอร์เซ็นต์และค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') ของลายกลีบดอกหน้า ภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

แหล่งพันธุ์	ลายกลีบดอกด้านหน้า			H'
	ไม่มีลาย	ลายเส้นม่วงจากโคนกลีบดอกกลาง		
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๘๒.๕๐	๘.๔๘		๒.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๙๒.๕๐	๓.๒๔		๓.๕๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๗๗.๕๐	๑๑.๖๑		๒.๔๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๘๒.๕๐	๘.๔๘		๒.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๙๒.๕๐	๓.๒๔		๓.๕๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๗๐.๐๐	๑๗.๑๔		๒.๑๒

ตารางที่ ๓ เพอร์เซ็นต์และค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') ของลายกลีบดอก ด้านหลังภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

แหล่งพันธุ์	ลายกลีบดอกด้านหลัง			H'
	ไม่มีลาย	ลายเส้นม่วงจากโคน	ลายเส้นม่วงจากกลีบกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒๗.๕๐	๒๐.๐๐	๕๒.๕๐	๓.๕๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๒.๕๐	๒๒.๒๒	๖๕.๐๐	๔.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๕.๐๐	๕๖.๐๐	๔๐.๐๐	๓.๓๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๗.๕๐	๕๔.๕๕	๓๕.๐๐	๓.๓๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๕.๐๐	๒๐.๐๐	๔๗.๕๐	๓.๕๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๐.๐๐	๗๐.๐๐	๔๕.๐๐	๓.๔๖

ตารางที่ ๔ เพอร์เซ็นต์และค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') ของลายกลีบเลี้ยง ภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

แหล่งพันธุ์	ลายกลีบเลี้ยง			H'
	เขียว	จุดสีม่วงที่โคนกลีบ	จุดสีม่วงที่ฐานกลีบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๗๐.๐๐	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐	๔.๑๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๗๕.๐๐	๙.๓๓	๗.๕๐	๔.๖๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๔๕.๐๐	๒๘.๘๘	๒๒.๕๐	๓.๔๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๖๒.๕๐	๑๒.๘๐	๑๗.๕๐	๓.๘๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๗๗.๕๐	๒.๕๘	๑๗.๕๐	๔.๙๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๕๗.๕๐	๑๕.๖๕	๒๐.๐๐	๓.๖๕

ตารางที่ ๕ เพอร์เซ็นต์และค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') ของสีปลายกลีบดอกคู่ล่างภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

แหล่งพันธุ์	สีปลายกลีบดอกคู่ล่าง		H'
	เขียว	จุดสีม่วงที่โคนกลีบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐

ตารางที่ ๖ เพอร์เซ็นต์และค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') ของสีขั้วกลีบดอกคู่ล่างภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

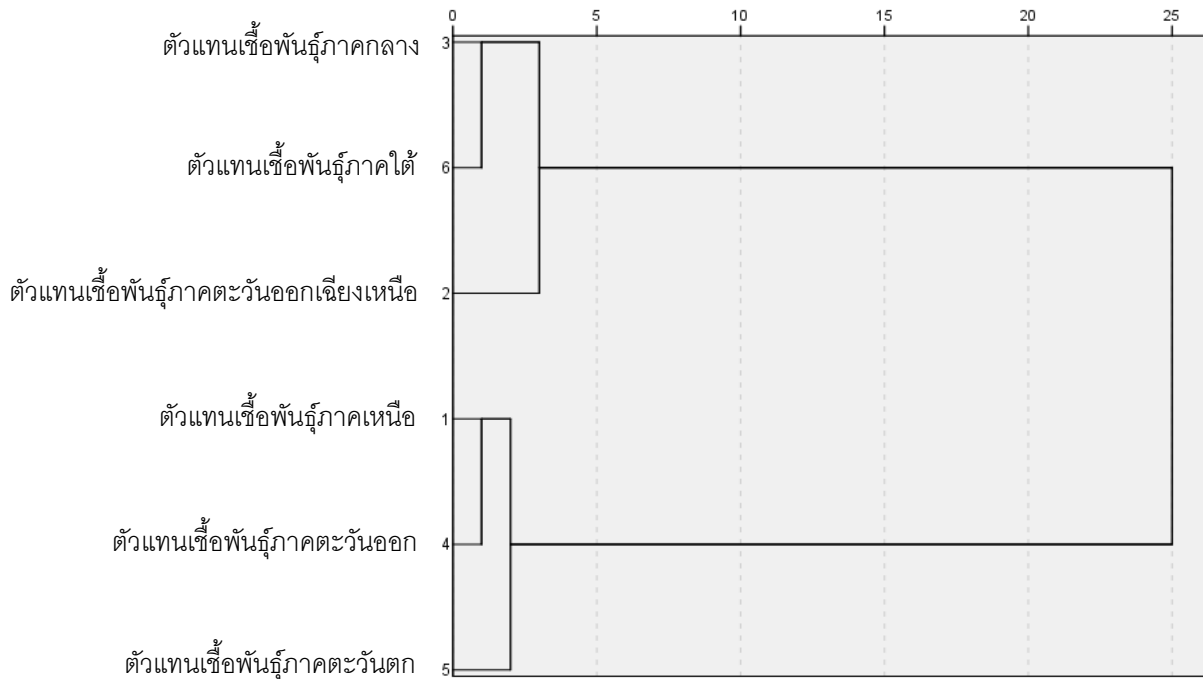
แหล่งพันธุ์	สีขั้วกลีบดอก		H'
	เหลืองอ่อน	ม่วง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๒.๕๐	๙๗.๕๐	๓.๗๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐

ตารางที่ ๗ ค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') รวมภายในประชากรและระหว่างประชากรปอเทืองจำนวน ๖ แหล่งพันธุ์

แหล่งพันธุ์	H' รวม ๕ ลักษณะที่แสดงออก
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๗.๗๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๒.๑๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๙.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๗.๒๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๙.๔๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๙.๒๓

การแบ่งกลุ่มของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ โดยใช้ดัชนีความหลากหลาย

เมื่อนำข้อมูลดัชนีความหลากหลาย Shannon's index (H') มาทำการจัดกลุ่มปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์โดยวิธี Hierarchical cluster analysis ด้วยโปรแกรม IBM SPSS Statistics ในการคำนวณค่าระยะห่างระหว่างพันธุ์กรรม และนำค่าระยะห่างระหว่างพันธุ์กรรมที่ได้มาสร้าง Dendrogram using Centroid Linkage พบว่าแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มที่ความห่างกันระหว่างวัตถุ ๕ โดยกลุ่มแรก จะมีแหล่งพันธุ์ที่ ๒, ๓ และ ๖ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลางและตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้) กลุ่มที่สองแหล่งพันธุ์ที่ ๑, ๔ และ ๕ (ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกและตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก) (ภาพที่ ๑)

ภาพที่ ๑ การแบ่งกลุ่มของเชื้อพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ โดยใช้ลักษณะทางคุณภาพ ๕ ลักษณะ ๒ ฤดูปลูก

โครงการวิจัยย่อยที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

“ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของ
เชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย”

ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

ความสูงปอเทืองที่ระยะออกดอกพบความแตกต่างทางสถิติจากอิทธิพลของกลุ่มสี โดยเมล็ด
ปอเทืองที่มีเมล็ดกลุ่มสีเข้มจะมีความสูงปอเทืองมากกว่าเมล็ดกลุ่มสีอ่อนความสูงเฉลี่ย
(๑๖๙.๒๒ เซนติเมตร) (ตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๕๑.๙๓	๑๖๘.๘๐	๑๖๐.๓๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๕๕.๔๖	๑๖๘.๔๐	๑๖๑.๙๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๕๖.๖๖	๑๖๖.๘๖	๑๖๑.๗๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๕๐.๔๖	๑๗๐.๐๐	๑๖๐.๒๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๕๐.๐๖	๑๖๔.๐๖	๑๕๗.๐๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๕๑.๙๓	๑๗๗.๒๐	๑๖๔.๕๗
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๑๕๒.๗๕b	๑๖๙.๒๒a	

CV (A) = ๑.๖๕ % CV (B) = ๖.๖๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

ความกว้างทรงพุ่มปอเทืองที่ระยะออกดอก ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และ
อิทธิพลร่วมของกลุ่มสีและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๙)

ตารางที่ ๙ ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๓๗.๘๐	๔๔.๒๖	๔๑.๐๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๔๐.๘๖	๕๓.๘๐	๔๗.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๔๓.๓๓	๔๕.๖๖	๔๔.๕๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๔๔.๘๖	๔๘.๔๖	๔๖.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๔๐.๔๖	๕๑.๐๖	๔๕.๗๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๕๒.๖๐	๕๗.๑๓	๕๔.๘๗
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๔๓.๓๒	๕๐.๐๖	

CV (A) = ๑๘.๖๗ % CV (B) = ๑๔.๗๒ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะออกดอก

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะออกดอก ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของกลุ่มสีและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๑๐ น้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๓.๙๕	๑๐.๔๔	๗.๒๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๗.๗๗	๙.๔๘	๘.๖๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๘.๑๕	๘.๗๔	๘.๔๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๙.๘๙	๙.๓๓	๙.๖๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๘.๗๔	๑๐.๙๐	๙.๘๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๐.๒๖	๑๑.๐๔	๑๐.๖๕
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๘.๑๓	๙.๙๙	

CV (A) = ๒๐.๓๔ % CV (B) = ๓๗.๙๔ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของกลุ่มสีและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๑)

ตารางที่ ๑๑ เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๖.๖๘	๙.๑๑	๗.๙๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๗.๗๐	๙.๗๙	๘.๗๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๘.๒๑	๙.๘๑	๙.๐๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๘.๗๑	๘.๘๓	๘.๗๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๗.๓๗	๘.๙๔	๘.๑๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๘.๑๔	๙.๒๘	๘.๗๑
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๗.๘๐	๙.๒๙	

CV (A) = ๒๑.๗๗ % CV (B) = ๑๔.๒๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

ความสูงปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของกลุ่มสีและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๒)

ตารางที่ ๑๒ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๗๔.๓๓	๑๘๙.๐๐	๑๘๑.๖๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๖๐.๖๖	๑๙๕.๐๐	๑๗๗.๘๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๗๒.๐๐	๑๙๒.๖๖	๑๘๒.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๘๒.๓๓	๑๘๒.๓๓	๑๘๒.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๗๔.๖๖	๑๘๒.๙๓	๑๗๘.๘๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๖๕.๖๖	๒๐๒.๐๐	๑๘๓.๘๓
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๑๗๑.๖๑	๑๙๐.๖๕	

$CV (A) = ๑๕.๕๗ \% CV (B) = ๖.๔๗ \%$

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

ความกว้างทรงพุ่มปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของกลุ่มสีและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๓)

ตารางที่ ๑๓ ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๓๗.๖๖	๔๐.๐๐	๓๘.๘๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๔๑.๐๐	๔๒.๓๓	๔๑.๖๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๔๕.๓๓	๓๘.๓๓	๔๑.๘๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๔๑.๓๓	๓๙.๓๓	๔๐.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๘.๖๖	๔๘.๓๓	๔๓.๕๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๔๙.๐๖	๔๓.๖๖	๔๖.๓๖
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๔๒.๑๗	๔๒.๐๐	

$CV (A) = ๕.๙๕ \% CV (B) = ๑๑.๓๖ \%$

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทือง (กรัม) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยวพบความแตกต่างทางสถิติจากอิทธิพลของกลุ่มสี โดยเมล็ดปอเทืองที่มีเมล็ดกลุ่มเข้มจะมีน้ำหนักรวมต่อต้นมากกว่าเมล็ดกลุ่มสีอ่อน คือ ๔๐.๕๙ และ ๒๕.๘๔ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๔)

ตารางที่ ๑๔ น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทือง (กรัม) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๖.๒๕	๓๕.๗๔	๒๖.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๓.๐๒	๓๖.๓๖	๒๙.๖๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๖.๘๐	๔๖.๙๖	๓๖.๘๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๓.๔๑	๓๑.๓๐	๒๗.๓๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๗.๙๒	๔๐.๒๖	๓๙.๐๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๗.๖๔	๕๒.๙๔	๔๐.๒๙
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๒๕.๘๔b	๔๐.๕๙a	

CV (A) = ๒๑.๑๓ % CV (B) = ๓๗.๑๑ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักแห้งฝักปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติจากอิทธิพลของกลุ่มสี คือ แหล่งพันธุ์ปอเทืองเมล็ดกลุ่มสีเข้มมีน้ำหนักแห้งเฉลี่ยมากกว่าแหล่งพันธุ์ปอเทืองเมล็ดกลุ่มสีอ่อน (๑๘.๖๙ และ ๑๑.๑๙ กรัมตามลำดับ) (ตารางที่ ๑๕)

ตารางที่ ๑๕ น้ำหนักแห้งฝักปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	กลุ่มสี (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	อ่อน	เข้ม	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๕.๗๓	๑๔.๔๖	๑๐.๑๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๙.๘๙	๑๘.๐๗	๑๓.๙๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๑.๙๖	๒๑.๖๖	๑๖.๘๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๒.๑๕	๑๒.๙๑	๑๒.๕๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๕.๓๑	๑๖.๖๒	๑๕.๙๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๒.๐๘	๒๘.๔๒	๒๐.๒๕
เฉลี่ย (กลุ่มสี)	๑๑.๑๙b	๑๘.๖๙a	

CV (A) = ๑๖.๑๒ % CV (B) = ๕๑.๐๕ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

โครงการวิจัยย่อยที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของ
เชื้อพันธุ์ปอเทือง

ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

ความกว้างทรงพุ่มปอเทืองที่ระยะออกดอก ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และ
อิทธิพลร่วมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๖)

ตารางที่ ๑๖ ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๑.๒๕	๑๑.๖๐	๑๑.๔๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๑.๘๑	๑๑.๐๘	๑๑.๔๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๒.๐๔	๑๑.๐๑	๑๑.๕๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๓.๐๖	๑๒.๓๒	๑๒.๖๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๑.๖๖	๑๑.๗๐	๑๑.๖๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๐.๘๑	๑๒.๕๐	๑๑.๖๖
เฉลี่ย (ขนาด)	๑๑.๗๗	๑๑.๗๐	

CV (A) = ๑๘.๔๓ % CV (B) = ๙.๑๗ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

พบความแตกต่างทางสถิติจากอิทธิพลของขนาดเมล็ดที่ระยะออกดอก คือ แหล่งพันธุ์ที่
ขนาดเมล็ดใหญ่จะมีความสูงต้นปอเทืองสูงกว่าแหล่งพันธุ์ที่ขนาดเมล็ดเล็ก (๑๙๘.๕๑ และ ๑๙๕.๒๔
เซนติเมตร ตามลำดับ) พบความแตกต่างทางสถิติจากอิทธิพลของแหล่งพันธุ์ คือ แหล่งพันธุ์ที่ ๒ และ
๖ มีความสูงต้นสูงที่สุด (๒๐๔.๙๐ และ ๑๙๙.๙๐ เซนติเมตร ตามลำดับ) (ตารางที่ ๑๗)

ตารางที่ ๑๗ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๘๗.๙๓	๑๙๔.๕๓	๑๙๑.๒๓C
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๐๒.๘๐	๒๐๗.๐๐	๒๐๔.๙๐a
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๐๘.๐๖	๑๘๓.๒๐	๑๙๕.๖๓b
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๙๙.๖๐	๑๙๒.๖๖	๑๙๖.๑๓b
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๙๒.๘๖	๑๙๔.๐๖	๑๙๓.๔๖C
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๙๙.๘๐	๒๐๐.๐๐	๑๙๙.๙๐ab
เฉลี่ย (ขนาด)	๑๘๘.๕๑a	๑๙๕.๒๔b	

CV (A) = ๑๖.๒๑ % CV (B) = ๓.๗๓ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะออกดอก

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะออกดอก ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๘)

ตารางที่ ๑๘ น้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้น (กรัม) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๙.๑๐	๒๒.๑๔	๒๐.๖๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๓๕.๒๘	๒๐.๔๗	๒๗.๘๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๓.๕๖	๑๙.๐๖	๒๑.๓๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๕๖.๖๔	๒๔.๔๖	๔๐.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๗.๖๓	๓๐.๒๔	๒๓.๙๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๓.๕๒	๒๑.๖๑	๒๒.๕๗
เฉลี่ย (ขนาด)	๒๙.๒๙	๒๓.๐๐	

CV (A) = ๙๕.๘๒ % CV (B) = ๖๖.๔๘ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๑๙)

ตารางที่ ๑๙ เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๑.๖๑	๑๒.๗๓	๑๒.๑๗b
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๒.๑๘	๑๑.๕๓	๑๑.๘๖b
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๑.๗๓	๑๒.๓๒	๑๒.๐๓b
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๓.๘๓	๑๓.๗๔	๑๓.๗๙a
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๐.๘๕	๑๒.๐๗	๑๑.๔๖b
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๓.๓๖	๑๒.๒๓	๑๒.๘๐ab
เฉลี่ย (ขนาด)	๑๒.๒๖	๑๒.๔๔	

CV (A) = ๑๑.๑๙ % CV (B) = ๘.๘๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

ความสูงปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๒๐)

ตารางที่ ๒๐ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒๐๕.๓๓	๒๑๐.๖๖	๒๐๘.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๑๓.๓๓	๒๒๕.๐๐	๒๑๙.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๑๐.๖๖	๒๐๐.๐๐	๒๐๕.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๑๖.๓๓	๒๑๒.๐๐	๒๑๔.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๒๑๑.๖๖	๒๑๓.๕๓	๒๑๒.๖๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๑๘.๐๐	๒๑๗.๖๖	๒๑๗.๘๓
เฉลี่ย (ขนาด)	๒๑๒.๕๕	๒๑๓.๑๔	

$CV (A) = ๙.๑๑ \% CV (B) = ๔.๖๕ \%$

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

ความกว้างทรงพุ่มปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลร่วมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๒๑)

ตารางที่ ๒๑ ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๕๔.๔๐	๔๗.๐๐	๕๐.๗๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๕๔.๐๐	๔๔.๓๓	๔๙.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๕๘.๓๓	๕๖.๔๐	๕๗.๓๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๖๕.๐๐	๔๙.๖๖	๕๗.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๕๑.๖๖	๔๕.๐๐	๔๘.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๖๕.๐๐	๔๗.๖๖	๕๖.๓๓
เฉลี่ย (ขนาด)	๕๘.๐๗	๔๘.๓๔	

$CV (A) = ๑๓.๘๕ \% CV (B) = ๑๔.๓๖ \%$

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว

น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว ของแหล่งพันธุ์ปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ และอิทธิพลรวมของขนาดเมล็ดและแหล่งพันธุ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีสถิติ (ตารางที่ ๒๒)

ตารางที่ ๒๒ น้ำหนักรวมต่อต้นปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว

แหล่งพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ใหญ่	ปานกลาง	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๖๕.๘๙	๖๙.๑๘	๖๗.๕๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๗๕.๖๑	๖๑.๑๘	๖๘.๔๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๗๒.๙๘	๖๗.๗๓	๗๐.๓๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๘๖.๐๕	๕๒.๒๘	๖๙.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๕๘.๕๙	๔๓.๘๐	๕๑.๒๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๘๓.๓๑	๕๖.๔๕	๖๙.๘๘
เฉลี่ย (ขนาด)	๗๓.๗๔	๕๘.๔๔	

CV (A) = ๒๐.๑๓ % CV (B) = ๒๔.๒๑ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักฝักแห้งปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของขนาดเมล็ดต่อน้ำหนักฝักแห้งต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ สายพันธุ์ปอเทืองขนาดเมล็ดใหญ่มีน้ำหนักฝักแห้งต่อต้นเฉลี่ยมากกว่าสายพันธุ์ปอเทืองขนาดเมล็ดกลาง (๓๕.๗๐ และ ๒๓.๒๗ กรัมตามลำดับ) (ตารางที่ ๒๓)

ตารางที่ ๒๓ น้ำหนักฝักแห้งปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	ขนาด (B)		เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ใหญ่	กลาง	
สายพันธุ์ที่ ๑	๓๑.๖๙	๓๑.๒๐	๓๑.๔๕
สายพันธุ์ที่ ๒	๓๖.๑๔	๒๐.๘๕	๒๘.๕๐
สายพันธุ์ที่ ๓	๓๖.๙๖	๓๐.๗๖	๓๓.๘๖
สายพันธุ์ที่ ๔	๔๑.๐๔	๒๐.๔๖	๓๐.๗๕
สายพันธุ์ที่ ๕	๒๗.๑๙	๑๘.๑๐	๒๒.๖๕
สายพันธุ์ที่ ๖	๔๑.๑๗	๑๘.๒๓	๒๙.๗๐
เฉลี่ย (ขนาด)	๓๕.๗๐a	๒๓.๒๗b	

CV (A) = ๒๒.๘๑ % CV (B) = ๓๑.๓๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

โครงการวิจัยย่อยที่ ๔ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

พบความแตกต่างทางสถิติของความสูงปอเทืองที่ระยะออกดอกต่อกลุ่มเนื้อดินคือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียดมีความสูงต้นที่ระยะออกดอกสูงสุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินปานกลาง คือ ๒๓๙.๑๗ และ ๑๕๕.๘๓ เซนติเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๔)

ตารางที่ ๒๔ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๐๘.๓๓	๑๖๑.๖๖	๒๕๕.๐๐	๑๗๕.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๘๘.๓๓	๑๕๑.๖๖	๒๓๕.๐๐	๑๕๘.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๙๕.๐๐	๑๔๖.๖๖	๒๔๐.๐๐	๑๖๐.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๐๖.๖๖	๑๔๖.๖๖	๒๓๕.๐๐	๑๖๒.๗๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๑๐.๐๐	๑๔๘.๓๓	๒๒๘.๓๓	๑๖๒.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๓๑.๖๖	๑๘๐.๐๐	๒๔๑.๖๖	๑๘๔.๔๔
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๑๐๖.๖๖c	๑๕๕.๘๓b	๒๓๙.๑๗a	

CV (A) = ๑๒.๒๐ % CV (B) = ๑๒.๐๘ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

พบความแตกต่างทางสถิติของความกว้างทรงพุ่มปอเทืองต่อกลุ่มเนื้อดิน โดยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีความกว้างทรงพุ่มปอเทืองกว้างที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียด คือ ๙๗.๓๙ และ ๕๕.๕๐ เซนติเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๕)

ตารางที่ ๒๕ ความกว้างทรงพุ่มปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๓๓.๓๓	๕๑.๖๖	๑๐๐.๐๐	๖๑.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๓๘.๓๓	๕๘.๓๓	๙๑.๖๖	๖๒.๗๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๓๖.๖๖	๕๓.๓๓	๙๓.๓๓	๖๑.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๓๘.๓๓	๕๖.๖๖	๑๐๐.๐๐	๖๕.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๐.๐๐	๕๗.๐๐	๑๐๑.๐๐	๖๒.๖๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๓๕.๐๐	๕๖.๐๐	๙๘.๓๓	๖๓.๑๑
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๓๕.๒๘c	๕๕.๕๐b	๙๗.๓๙a	

CV (A) = ๘.๐๘ % CV (B) = ๑๐.๖๙ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

จำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะออกดอก

พบความแตกต่างทางสถิติของจำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะออกดอกต่อกลุ่มเนื้อดิน คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีจำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะออกดอกสูงสุด ตามด้วย ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียด คือ ๒๓.๓๙ และ ๖.๓๙ กิ่งต่อต้นตามลำดับ (ตารางที่ ๒๖)

ตารางที่ ๒๖ จำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๖.๓๓	๒.๖๖	๒๓.๐๐	๑๐.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๖.๐๐	๒.๓๓	๒๔.๐๐	๑๐.๗๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๖.๐๐	๓.๖๖	๒๓.๓๓	๑๑.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๗.๓๓	๔.๓๓	๒๔.๖๖	๑๒.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๕.๐๐	๓.๓๓	๒๓.๓๓	๑๐.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๗.๖๖	๓.๓๓	๒๒.๐๐	๑๑.๐๐
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๖.๓๙b	๓.๒๗c	๒๓.๓๙a	

CV (A) = ๑๒.๖๔ % CV (B) = ๙.๙๒ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (มิลลิเมตร) ที่ระยะออกดอก

พบว่าอิทธิพลของเนื้อดินและพันธุ์มีผลต่อเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทืองที่ระยะออกดอก โดยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่งในกลุ่มเนื้อดินโดยเนื้อดินหยาบมีเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทืองมากที่สุด ตามด้วยเนื้อดินปานกลาง (๑๖.๐๕ และ ๑๑.๘๙ มิลลิเมตรตามลำดับ) และพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่งในแต่ละแหล่งพันธุ์โดยแหล่งพันธุ์ที่ ๔ มีเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทืองมากที่สุดตามด้วยแหล่งพันธุ์ที่ ๑ (ตารางที่ ๒๗)

ตารางที่ ๒๗ เส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอเทือง (มิลลิเมตร) ที่ระยะออกดอก

แหล่งพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (แหล่งพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๗.๒๐	๑๒.๙๗	๑๘.๘๔	๑๓.๐๐ab
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๖.๗๙	๑๒.๐๔	๑๖.๑๔	๑๑.๖๖ab
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๘.๗๙	๑๑.๘๑	๑๕.๕๔	๑๒.๐๕ab
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๐.๐๙	๑๑.๙๒	๑๘.๑๗	๑๓.๓๙a
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๗.๖๕	๑๑.๕๒	๑๑.๓๐	๑๐.๑๖c
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๙.๔๘	๑๑.๐๖	๑๖.๓๒	๑๒.๒๙ab
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๘.๓๓c	๑๑.๘๙b	๑๖.๐๕a	

CV (A) = ๑๑.๗๓ % CV (B) = ๑๐.๕๓ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

จำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของจำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวต่อกลุ่มเนื้อดิน คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีจำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียด คือ ๓๒.๑๑ และ ๒๑.๐๕ กิ่งตามลำดับ (ตารางที่ ๒๘)

ตารางที่ ๒๘ จำนวนกิ่งหลักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒๒.๐๐	๘.๖๖	๓๓.๖๖	๒๑.๔๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๒.๓๓	๑๓.๓๓	๓๐.๓๓	๒๒.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๐.๓๓	๑๓.๖๖	๓๓.๐๐	๒๒.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๑๙.๖๖	๑๒.๓๓	๓๔.๖๖	๒๒.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑๙.๖๖	๑๒.๐๐	๓๐.๐๐	๒๐.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๒.๓๓	๑๒.๓๓	๓๑.๐๐	๒๑.๘๙
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๒๑.๐๕ ^b	๑๒.๐๕ ^C	๓๒.๑๑ ^a	

CV (A) = ๒๒.๒๘ % CV (B) = ๑๘.๓๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

ความสูงปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของความสูงปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยวต่อกลุ่มเนื้อดิน คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีความสูงปอเทืองที่ระยะเก็บเกี่ยวสูงที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียด คือ ๓๗๘.๐๐ และ ๒๖๐.๗๘ ตามลำดับ(ตารางที่ ๒๙)

ตารางที่ ๒๙ ความสูงปอเทือง (เซนติเมตร) ที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒๔๘.๖๖	๑๔๕.๓๓	๓๕๘.๖๖	๒๕๐.๘๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๒๕๔.๐๐	๑๔๑.๐๐	๓๗๘.๐๐	๒๕๗.๖๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๘๗.๐๐	๑๕๐.๖๖	๓๗๓.๐๐	๒๗๐.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๖๙.๐๐	๑๔๔.๖๖	๓๙๙.๖๖	๒๗๑.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๒๕๗.๖๖	๑๕๓.๐๐	๓๗๔.๐๐	๒๖๑.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๔๘.๓๓	๑๒๓.๓๓	๓๘๔.๖๖	๒๕๒.๑๑
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๒๖๐.๗๘ ^b	๑๔๓.๐๐ ^C	๓๗๘.๐๐ ^a	

CV (A) = ๑๑.๓๗ % CV (B) = ๑๕.๖๗ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

จำนวนฝักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของจำนวนฝักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีจำนวนฝักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวสูงสุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียด คือ ๑,๗๕๐.๘๙ และ ๙๙๑.๗๗ ฝักต่อต้นตามลำดับ (ตารางที่ ๓๐)

ตารางที่ ๓๐ จำนวนฝักปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๙๑๘.๓๓	๓๖๒.๓๓	๑,๗๘๘.๖๖	๑,๐๒๓.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑,๐๖๘.๐๐	๓๕๕.๐๐	๑,๙๐๑.๐๐	๑,๑๐๘.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑,๐๒๓.๖๖	๔๕๑.๓๓	๑,๖๑๒.๐๐	๑,๐๒๙.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๙๒๘.๖๖	๔๒๔.๓๓	๑,๗๔๓.๓๓	๑,๐๓๒.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๑,๐๒๘.๖๖	๔๒๑.๖๖	๑,๗๐๐.๐๐	๑,๐๕๐.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๙๘๓.๓๓	๔๕๐.๐๐	๑,๗๖๐.๓๓	๑,๐๖๔.๕๕
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๙๙๑.๗๗b	๔๑๐.๗๘c	๑,๗๕๐.๘๙a	

CV (A) = ๑๑.๖๐ % CV (B) = ๑๒.๘๒ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของน้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีน้ำหนักรวมปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินปานกลาง คือ ๑,๗๒๐.๐๐ และ ๑,๒๑๗.๗๘ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๓๑)

ตารางที่ ๓๑ น้ำหนักรวมปอเทือง (กรัม) ต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๘๔๓.๓๓	๑,๑๙๓.๓๓	๑,๗๔๓.๓๓	๑,๒๖๐.๐๐
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๘๔๐.๐๐	๑,๒๓๓.๓๓	๑,๖๖๓.๓๓	๑,๒๔๕.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๘๕๖.๖๖	๑,๒๑๖.๖๖	๑,๗๑๓.๓๓	๑,๒๖๒.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๘๙๖.๖๖	๑,๒๔๓.๓๓	๑,๖๓๓.๓๓	๑,๒๕๗.๗๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๙๒๓.๓๓	๑,๑๘๐.๐๐	๑,๗๔๖.๖๖	๑,๒๘๓.๓๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๙๓๐.๐๐	๑,๒๔๐.๐๐	๑,๘๒๐.๐๐	๑,๓๓๐.๐๐
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๘๘๑.๖๖c	๑,๒๑๗.๗๘b	๑,๗๒๐.๐๐a	

CV (A) = ๓.๙๕ % CV (B) = ๕.๐๔ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักฝักสดปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของน้ำหนักฝักสดปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีน้ำหนักฝักสดปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินปานกลาง คือ ๒๙๕.๕๕ และ ๑๔๑.๒๘ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๓๒)

ตารางที่ ๓๒ น้ำหนักฝักสดปอเทือง (กรัม) ต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๘๗.๖๖	๑๓๖.๖๖	๓๐๓.๓๓	๑๗๕.๘๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๘๑.๖๖	๑๔๐.๐๐	๓๐๐.๐๐	๑๗๓.๘๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๘๐.๐๐	๑๔๔.๓๓	๒๙๖.๖๖	๑๗๓.๖๖
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๙๐.๓๓	๑๔๔.๐๐	๒๘๓.๓๓	๑๗๒.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๘๘.๓๓	๑๔๑.๖๖	๓๐๓.๓๓	๑๘๑.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๘๘.๓๓	๑๔๑.๐๐	๒๙๖.๖๖	๑๖๘.๖๖
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๘๖.๐๕C	๑๔๑.๒๘b	๒๙๕.๕๕a	

CV (A) = ๗.๓๗ % CV (B) = ๗.๑๓ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักรากปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของน้ำหนักรากปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีน้ำหนักรากปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินปานกลาง คือ ๖๕.๓๓ และ ๔๖.๓๙ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๓๓)

ตารางที่ ๓๓ น้ำหนักรากปอเทือง (กรัม) ต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๒๘.๓๓	๔๗.๐๐	๖๓.๓๓	๔๖.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๓๐.๐๐	๔๖.๐๐	๖๑.๖๖	๔๕.๘๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๒๕.๐๐	๔๕.๐๐	๖๓.๖๖	๔๔.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๘.๓๓	๔๗.๓๓	๖๖.๖๖	๔๗.๔๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๑.๖๖	๔๗.๖๖	๖๘.๓๓	๔๙.๒๒
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๒๕.๐๐	๔๕.๓๓	๖๘.๓๓	๔๖.๒๒
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๒๘.๐๕C	๔๖.๓๙b	๖๕.๓๓a	

CV (A) = ๑๐.๓๐ % CV (B) = ๗.๔๐ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักฝักดีปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบความแตกต่างทางสถิติของน้ำหนักฝักดีปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบมีน้ำหนักฝักดีปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินปานกลาง คือ ๑๑๖.๒๘ และ ๖๗.๐๕ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๓๔)

ตารางที่ ๓๔ น้ำหนักฝักดีปอเทือง (กรัม) ต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๑๖.๐๐	๖๗.๓๓	๑๑๘.๐๐	๖๗.๑๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๑๖.๖๖	๗๐.๖๖	๑๑๘.๐๐	๖๘.๔๔
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๑๙.๐๐	๖๖.๓๓	๑๐๖.๓๓	๖๓.๘๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๒๑.๓๓	๖๙.๓๓	๑๑๙.๐๐	๖๙.๘๙
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๒๐.๐๐	๖๐.๓๓	๑๑๖.๓๓	๖๕.๕๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๑๘.๐๐	๖๘.๓๓	๑๒๐.๐๐	๖๘.๗๘
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๑๘.๕๐c	๖๗.๐๕b	๑๑๖.๒๘a	

CV (A) = ๕.๗๐ % CV (B) = ๙.๑๒ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

น้ำหนักฝักดิบต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

พบว่าอิทธิพลของเนื้อดินและพันธุ์มีผลต่อน้ำหนักฝักดิบต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว โดยพบความแตกต่างทางสถิติของน้ำหนักฝักดิบในกลุ่มเนื้อดิน คือ ปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินละเอียดมีน้ำหนักฝักดิบปอเทืองต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยวมากที่สุด ตามด้วยปอเทืองที่ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบ คือ ๔๓.๓๕ และ ๒๕.๙๗ กรัม ตามลำดับ (ตารางที่ ๓๕)

ตารางที่ ๓๕ น้ำหนักฝักดิบ (กรัม) ต่อต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว

สายพันธุ์ (A)	เนื้อดิน (B)			เฉลี่ย (สายพันธุ์)
	ละเอียด	ปานกลาง	หยาบ	
แหล่งพันธุ์ที่ ๑	๔๔.๗๔	๑๐.๒๙	๒๕.๕๒	๒๖.๘๕
แหล่งพันธุ์ที่ ๒	๔๕.๕๗	๑๐.๐๙	๒๕.๐๗	๒๖.๙๑
แหล่งพันธุ์ที่ ๓	๔๒.๘๗	๙.๖๓	๒๖.๐๒	๒๖.๑๗
แหล่งพันธุ์ที่ ๔	๓๕.๑๗	๑๑.๐๕	๒๕.๑๑	๒๓.๗๘
แหล่งพันธุ์ที่ ๕	๓๙.๕๓	๑๐.๘๒	๒๖.๘๔	๒๕.๗๓
แหล่งพันธุ์ที่ ๖	๔๖.๒๔	๑๐.๒๑	๒๗.๒๖	๒๗.๙๐
เฉลี่ย (เนื้อดิน)	๔๒.๓๕a	๑๐.๓๕c	๒๕.๙๗b	

CV (A) = ๑๒.๑๐ % CV (B) = ๑๐.๘๗ %

ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยวิธี DMRT

๑๐. สรุปผลการทดลอง

๑. การประเมินความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในและระหว่างประชากรของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทยด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยา

พบความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในประชากรและระหว่างประชากร โดยแหล่งพันธุ์ภาคตะวันตก จะพบความหลากหลายทางลักษณะสัณฐานวิทยาและสรีระวิทยามากที่สุด และสามารถแบ่งกลุ่มของแหล่งพันธุ์ปอเทืองจาก ๖ แหล่งพันธุ์ โดยใช้ดัชนีความหลากหลายด้วยวิธี cluster analysis พบว่าแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มที่ความห่างกันระหว่างวัตถุ ๕ โดย

กลุ่มแรก แหล่งพันธุ์ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคกลาง และตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคใต้)

กลุ่มที่สอง แหล่งพันธุ์ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคเหนือ, ตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันออกและตัวแทนเชื้อพันธุ์ภาคตะวันตก)

๒. ความสัมพันธ์ของสีเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

พบความสัมพันธ์ของสีเมล็ดต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพและผลผลิตของเชื้อปอเทืองไทย โดยปอเทือง ๖ แหล่งพันธุ์ที่กลุ่มเมล็ดสีเข้มเมื่อนำมาปลูกทดลองจะให้มวลชีวภาพและผลผลิตสูงที่สุด

๓. ความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทือง

พบความสัมพันธ์ของขนาดเมล็ดพันธุ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทือง โดยเมล็ดปอเทืองจาก ๖ แหล่งพันธุ์ที่มีกลุ่มเมล็ดขนาดใหญ่ เมื่อนำมาปลูกทดลองจะให้มวลชีวภาพและผลผลิตสูงที่สุด

๔. ความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ดของเชื้อพันธุ์ปอเทืองไทย

พบความสัมพันธ์ของเนื้อดินต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตของเชื้อพันธุ์ปอเทือง โดยเมล็ดปอเทืองจาก ๖ แหล่งพันธุ์ปลูกในกลุ่มเนื้อดินหยาบ เมื่อนำมาปลูกทดลองจะให้มวลชีวภาพและผลผลิตสูงที่สุด

๑๑. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความหลากหลายทางพันธุกรรมภายในประชากรและระหว่างประชากรของแหล่งพันธุ์ปอเทืองไทยให้กับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่สนใจ

๒. สามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับลักษณะเมล็ดพันธุ์และผลของเนื้อดินที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตเมล็ด ไปเป็นแนวทางเบื้องต้นให้เกษตรกรในการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการใช้ปอเทืองเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพ

๓. ทำให้ทราบถึงข้อมูลลักษณะที่ดีในประชากรของแต่ละแหล่งพันธุ์ เช่น ความสูง ทรงพุ่ม มวลชีวภาพ ปริมาณธาตุอาหารที่สำคัญ และผลผลิตเมล็ด ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งพันธุ์กรรมในการคัดเลือกพันธุ์ปอเทืองของไทยให้มีลักษณะตามต้องการต่อไป

๑๒. ข้อเสนอแนะ

ควรมีงานโครงการวิจัยทดสอบต่อยอดในเรื่องเมล็ดพันธุ์ที่มีสีอ่อนและมีขนาดเมล็ดที่ใหญ่ เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อการเจริญเติบโต มวลชีวภาพ และผลผลิตปอเทืองอย่างไร เนื่องจากในงานทดลองนี้ไม่ได้ทดลองครอบคลุมในปัญหาในด้านนี้

ควรมีการศึกษาในระดับโมเลกุล (DNA) เพื่อเป็นการยืนยันความหลากหลายในระดับพันธุกรรมของเชื้อพันธุ์ปอเทืองในคราวต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายเทอดศักดิ์ อนาคต)

ผู้เสนอผลงาน

วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ
จริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางชุตีมา จันทรเจริญ)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ลงชื่อ.....

(นางทรายแก้ว อนาคต)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ลงชื่อ.....

(นายสาธิต กาละพวง)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายชาญ คำใส)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเพื่อการฝ่ายวิชาการ
เพื่อการพัฒนาที่ดิน

วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ลงชื่อ.....

(นายพิทยธร ไททยาวัฒน์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงาน
พัฒนาที่ดินเขต ๘

วันที่ ๒๖ / ม.ค. / ๖๕

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายเทอดศักดิ์ อนาคต

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๙๘๙
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘

๑.เรื่อง การถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

๒.หลักการและเหตุผล

ในแต่ละปีงบประมาณโครงการงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินในแต่ละสาขามีจำนวนมาก เช่น ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีงานวิจัยทุกสาขารวม ๑๗๐ เรื่อง (รายงานประจำปี ๒๕๖๒ กรมพัฒนาที่ดิน) ซึ่งนักวิจัยส่วนมากเมื่อได้จัดทำรายงานการวิจัย (วจ.๓) แล้วนักวิจัยคิดว่าเสร็จสิ้นกระบวนการสมบูรณ์แล้ว นักวิจัยส่วนมากไม่ได้คิดที่จะนำข้อมูลผลงานวิจัยที่ได้ไปส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดในรูปแบบต่างๆ มีนักวิจัยเพียงส่วนน้อยมากที่นำข้อมูลผลงานวิจัยไปเผยแพร่ แต่ก็มีสัดส่วนที่น้อยมากกับจำนวนงานวิจัยที่ไม่ได้นำข้อมูลผลงานวิจัยที่ได้ไปเผยแพร่ ทำให้งานวิจัยที่คิดค้นขึ้นมาแล้วทำสำเร็จเสร็จสิ้นโครงการแล้วไม่เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งแต่ละโครงการงานวิจัยที่เกิดขึ้นจะใช้งบประมาณที่มากน้อยแตกต่างกันไป ทำให้เกิดความไม่คุ้มค่าคุ้มค่ายกบังที่ได้จัดสรรมา ท้ายสุดผลงานวิจัยของกรมพัฒนาที่ดินจะถูกเก็บไว้ที่กรมและตัวนักวิจัยเอง ส่วนมากจะรอจนกว่าจะมีผู้สนใจมาสืบค้นใช้งานถึงจะเกิดประโยชน์ การสืบค้นใช้งานจะเป็นในรูปแบบเจ้าหน้าที่กรมนำไปอ้างในการเขียนของงานวิจัยเป็นส่วนใหญ่ มีน้อยมากที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้งานข้อมูลผลงานวิจัยเหล่านั้นไม่สามารถต่อยอดได้ทันทีหลังจากทำการวิจัยเสร็จสิ้น พบว่ามาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้

๑. งานวิจัยที่นักวิจัยส่วนใหญ่ขอทุนสนับสนุนจะมุ่งเน้นการสร้างผลงานในรูปแบบขององค์ความรู้เพื่อเตรียมสำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทั้งภายในและต่างประเทศ หรือที่เรียกว่างานวิชาการเพื่อวิชาการซึ่งโจทย์วิจัยจะพัฒนาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความถนัดเชิงลึกเฉพาะศาสตร์ของตน

๒. งานวิจัยที่นักวิจัยนิยมใช้ในการตั้งชื่อชุดโครงการ หรืออาจเป็นโครงการเดี่ยวเพื่อขอทุนสนับสนุนจากแหล่งให้ทุน ยังขาดการบูรณาการศาสตร์ หรือรวบรวมความรู้เชิงสหวิทยาการสำหรับการพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชน

๓. โจทย์วิจัยนั้นขาดมุมมองครบทุกมิติของการนำไปใช้ได้และประเมินความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ รวมถึงไม่สอดคล้องกับแผนการแก้ไขปัญหาเฉพาะในช่วงเวลานั้น ทำให้เมื่อผลงานวิจัยเสร็จสิ้นจะต่อยอดสู่การปฏิบัติจริงเป็นไปได้ยาก

๔. การจะใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยได้นักกลับพบว่า บางผลงานวิจัยที่ดำเนินเสร็จสิ้นไปแล้ว ยังขาดข้อมูลที่สำคัญหรือต้องการข้อมูลบางอย่างเพิ่มเติมจากผลงานวิจัยทำให้ไม่สามารถต่อยอดได้

จึงได้มีแนวความคิดที่จะได้นำข้อมูลผลโครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนำไปถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย เพื่อให้โครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ไป

๓.บทวิเคราะห์ / แนวความคิด / ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

โครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ส่วนมากเมื่อนำเสนอโครงการวิจัยเสร็จสิ้นแล้วในรูปแบบรายงานการวิจัย (วจ.๓) หรือรูปแบบการรายงานชนิดต่างๆ ที่แต่ละแหล่งให้เงินทุนวิจัยกำหนดมา ส่วนมากพบว่านักวิจัยจะไม่มีกรดำเนินการอื่น ๆ ใดต่อเนื่อง จึงได้เสนอแนวความคิดที่จะนำงานวิจัยที่สำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว นำไปเสนอต่อยอดในช่องทางต่างๆ โดยมีรูปแบบและกิจกรรมการถ่ายทอดที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

กลุ่มบุคคลเป้าหมายและรูปแบบการนำโครงการวิจัยไปเผยแพร่

งานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ของกรมพัฒนาที่ดิน จะถูกนำไปส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดต่อบุคคลเป้าหมาย แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ใหญ่ คือ

กลุ่มที่ ๑ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างประจำ จะเป็นเป้าหมายหลักในการได้รับการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดข้อมูลผลงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว

กลุ่มที่ ๒ ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่กว้างมาก โดยจะเน้นการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วลงไปในระดับชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน สถาบันต่างๆ หรือกลุ่มย่อยอื่นๆ อันที่สมควรได้รับการเผยแพร่ข้อมูลจากงานวิจัย

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

ข้อจำกัดที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่วนใหญ่เลยจะถูกจำกัดด้วยเรื่องงบประมาณสนับสนุนที่จะดำเนินโครงการ

แนวทางแก้ไข

เพื่อลดปัญหาใหญ่สิ่งนี้จึงได้คิดแนวทางการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ออกเป็น ๒ รูปแบบการดำเนินงานด้วยกัน คือ

รูปแบบที่ ๑ การดำเนินงานโดยไม่ใช้งบประมาณ

กรณีแรก ออกแบบสำหรับบุคลากรเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน โดยจะเน้นการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดข้อมูลผลงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วผ่านเวทีการประชุมภายในกรมรูปแบบต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน ตัวอย่างเช่น การประชุมประจำเดือนของแต่ละสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ทางผู้วิจัยที่สิ้นสุดโครงการวิจัยที่จะนำข้อมูลผลงานวิจัยที่เสร็จสิ้นมานำเสนอนั้น ต้องทำตัวโครงการขึ้นมานำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต แล้วขออนุมัติโครงการจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตแต่ละแห่งเพื่อแทรกอยู่ในวาระใดวาระหนึ่งในการประชุมประจำเดือน เมื่อถึงวาระที่แทรกในการประชุมนี้แล้ว นักวิจัยจะได้ทำการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้เจ้าหน้าที่เขตและเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรับผิดชอบ

รูปแบบการนำเสนอแบบต่างๆ ที่แนะนำ ได้แก่

๑. การบรรยายประกอบ PowerPoint

นักวิจัยเองจะเตรียมข้อมูลให้พร้อมเพื่อนำมาบรรยายในห้องประชุม รูปแบบการนำเสนอนี้สามารถใช้งานในการประชุมแบบออนไลน์ได้ด้วยอีกทั้งยังสามารถโต้ตอบกับผู้รับฟังการบรรยายได้

๒. นำเสนอรูปแบบวีดิทัศน์เคลื่อนไหว

การนำเสนอนี้อาจทำเป็นคลิปวีดิทัศน์สั้น ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าประชุมก่อนหน้า นี้แล้ว การนำเสนอแบบนี้จะเกิดความสับสนโหลเป็นอย่างมากไม่ขาดตอน สามารถเพิ่มความสนใจใส่ในวีดิทัศน์ที่เตรียมไว้ได้

๓. นำเสนอแบบแผ่นพับ

ผู้นำเสนอจัดทำแผ่นพับเล็กๆ พกพาง่าย แจกให้ผู้เข้าประชุมอ่านได้ และผู้เข้าร่วมประชุมสามารถนำกลับไปติดตัวไปตอนเลิกประชุมได้

๔. จัดโปสเตอร์หน้าห้องประชุม

ผู้นำเสนอจะจัดมุมเล็กๆ มีโปสเตอร์ติดไว้ อาจเป็นมุมที่เป็นทางผ่านเข้าออกห้องประชุม หรือเป็นมุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมพักเบรก

จากนั้นจะมีการทดสอบความรู้ผู้ได้รับการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว โดยจะทำเป็นข้อสอบง่ายๆ เพื่อวัดความเข้าใจที่ได้รับโดยจะมีเกณฑ์การวัดผลด้วย แรกเริ่มการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วจะทำเฉพาะภายในสำนักงานพัฒนาที่ดินแต่ละเขตก่อน จากนั้นจะมีการขยายผลต่อเนื่องโดยมีการแลกเปลี่ยนการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วแต่ละสำนักพัฒนาที่ดินเขต

กรณีสอง การให้คำปรึกษา (Consulting) เป็นกระบวนการที่อาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับการปรึกษา โดยกระบวนการนี้ไม่ต้องใช้งบประมาณสนับสนุน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาเองเป็นตัวนักวิจัยที่สิ้นสุดโครงการแล้วจะใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจ และทำความเข้าใจปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการของประชาชนผู้สนใจงานวิจัยชิ้นนั้น ตลอดจนสามารถหาวิธีแก้ไข ปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น มีเกษตรกรมาปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินเพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับความผิดปกติในการจัดการดินปลูกพืช ตัวนักวิจัยเองต้องนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยที่สิ้นสุดและเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกษตรกรที่มาปรึกษา ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรจนเกษตรกรสามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ในที่สุด

รูปแบบที่ ๒ การดำเนินงานโดยใช้งบประมาณ

ทำตัวโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ โดยนำไปเสนอในที่ประชุมแต่ละเวทีที่แตกต่างกันออกไป เช่น การประชุมส่วนท้องถิ่น การประชุมจังหวัด การประชุมอำเภอ การประชุมสำนักงานเทศบาล การประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมหมู่บ้าน เมื่อตัวโครงการเสร็จสมบูรณ์พร้อมกับงบประมาณสนับสนุนที่ได้รับ ผู้วิจัยนำไปขออนุมัติแทรกอยู่ในวาระการประชุมแต่ละเวที เมื่อถึงวาระที่แทรกในการประชุมนี้แล้วนักวิจัยจะได้ทำการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในห้องประชุมทุกท่าน

รูปแบบการนำเสนอแบบต่างๆ ที่แนะนำจะคล้ายคลึงกับรูปแบบที่ ๑ แต่จะกิจกรรมย่อยเล็กน้อยเท่านั้นที่แตกต่างกัน ได้แก่

๑. การบรรยายประกอบ PowerPoint

นักวิจัยเองจะเตรียมข้อมูลให้พร้อมเพื่อนำมาบรรยายในห้องประชุม รูปแบบการนำเสนอนี้สามารถใช้งานในการประชุมแบบออนไลน์ได้ อีกทั้งยังสามารถโต้ตอบกับผู้รับฟังการบรรยายได้ พร้อมทั้งเปิดเวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันในที่ประชุมด้วย

๒. นำเสนอรูปแบบวีดิทัศน์เคลื่อนไหว

การนำเสนอนี้อาจทำเป็นคลิปวีดิทัศน์สั้น ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าประชุมก่อนหน้า นี้แล้ว การนำเสนอแบบนี้จะเกิดความลื่นไหลเป็นอย่างมากไม่ขาดตอน สามารถเพิ่มความสนใจใส่ในวีดิทัศน์ที่เตรียมไว้ได้ และท้ายสุดผู้ทำการวิจัยต้องเตรียมตอบคำถามจากผู้เข้าร่วมประชุมด้วย

๓. นำเสนอแบบแผ่นพับ

ผู้นำเสนอจัดทำแผ่นพับเล็กๆ พกพาง่าย แจกให้ผู้เข้าประชุมอ่านได้ และผู้เข้าร่วมประชุมสามารถนำกลับไปติดตัวไปตอนเลิกประชุมได้ แผ่นพับต้องมีที่อยู่ติดต่อของนักวิจัยผู้ให้ข้อมูลได้ครบถ้วน

๔. จัดโปสเตอร์หน้าห้องประชุม

ผู้นำเสนอจะจัดมุมเล็กๆ มีโปสเตอร์ติดไว้ อาจเป็นนิทรรศการเล็กในอาคารหรือนอกอาคารตามความเหมาะสม อาจเป็นมุมที่เป็นทางผ่านเข้าออกห้องประชุม หรือเป็นมุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมพักเบรก

จากนั้นจะมีการประสานกับผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ถึงตัวโครงการและงบประมาณสำหรับการส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นนำผลการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์นำไปใช้กับประชาชนผู้สนใจ โดยมีการติดตามประเมินผลภายหลังจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน โดยจะมีหลักเกณฑ์การประเมินที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ได้อย่างทั่วไป สามารถนำไปแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒. ระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ที่เข้ารับการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์

๓. ประชาชนทั่วไป นักเรียน เกษตรกร สามารถนำงานข้อมูลผลงานวิจัยที่ได้รับจากกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ ไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงได้

๔. ข้อมูลผลงานวิจัยที่เสร็จสิ้นสามารถเป็นข้อมูลงานวิจัยพื้นฐานสำหรับกรมพัฒนาที่ดินที่ข้าราชการสามารถนำไปต่อยอดในกิจกรรมด้านต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดินได้อย่างดี

๕. มีวาระกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ แทรกอยู่ในเวทีประชุมของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอย่างต่อเนื่องทุกเดือน

๖. กระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ สามารถดำเนินโครงการระหว่างเขตสำนักงานพัฒนาที่ดินได้เพิ่มมากขึ้น

๗. ระบบวิจัยของกรมพัฒนาที่ดินมีความเข้มแข็ง มีกลุ่มวิจัยที่เข้มแข็ง สามารถผลิตนักวิจัยและผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์เชิงประจักษ์ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

๘. นักวิจัยให้ความสำคัญกับงานวิจัยมากขึ้น และสร้างโจทย์วิจัยที่มีประโยชน์สามารถแก้ปัญหาของกรมพัฒนาที่ดินได้

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. บุคลากรเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่เข้ากระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ สามารถทำข้อสอบผ่านเกณฑ์ ๗๐ %

๒. มีตัวชี้วัดโดยตรงเกิดขึ้น จำนวนงานที่ประยุกต์ใช้ข้อมูลผลวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ จากกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ มีเกิดขึ้นในชุมชนอย่างน้อยตำบลละ ๑ งาน

๓. มีตัวชี้วัดทางอ้อมเกิดขึ้น โดยมีจำนวนประชาชนที่สนใจงานจากกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์

๔. กรมพัฒนาที่ดินมีจำนวนโครงการงานวิจัยใหม่ที่ สอดคล้องต่อยอดหรือแก้ไขข้อบกพร่องจากกระบวนการอบรมส่งเสริมเผยแพร่หรือต่อยอดงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์ อย่างน้อย ๑ เรื่อง

ลงชื่อ
(นายเทอดศักดิ์ อนาคต)
ผู้ขอประเมิน
วันที่ ๒๔ / ม.ค. / ๖๕

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น).....

ได้สมควรได้ร่วมทรัพยากรเพื่อ
ให้ตรงตามระดับมีชุมชน

ลงชื่อ
(นายพิทโยธ วิทยาวุฒน์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘
วันที่ ๒๖ / ม.ค. / ๖๕